

„Pedagógusnak hivatalosan nem tanultam...”

Egy kutatómunka eredményeiből –
Tóth Krisztián és Szimler Bálint írása

<https://doi.org/10.71157/upsz.2025.03-04.06>

ISKOLA – VILÁG

2024 telén interjúkat végeztem különböző értelmiségi szakmák képviselőivel. Feltételezem az volt, hogy túl a nevelési-oktatási intézmények (olykor a kelletnél zártabb) világán, más szakemberek tevékenységében, szakmai kultúrájában is jelen van valamiképp a pedagógia (nevelés, személyiségfejlesztés, közösségfejlesztés), sőt korunk hovatovább ki is alakította-alakítja ezeket az „interdiszciplinákat”. Az ember felé irányuló, közvetlen interakciót jelentő személyes segítő feladatellátás egyenesen igényel pedagógiai attitűdöt, bármely életkorú is legyen a megsegített. Az itt következő két interjú önállóan is megáll, és igazolni látszik a feltételezett jelenséget.

Trencsényi László

TÓTH KRISZTIÁN idegenvezető, Barcelona

Budapesten végeztem, a Közgázon. Egy kalandos út és a külföldre költözés vezetett oda, hogy eredeti pályámat otthagytam. Az új otthonom mint múzsa csókolt homlokon, megihletett, és idegenvezetővé képzett önszorgalomból. Bár az *idegenvezető* szót nem igazán kedvelem, inkább *városi kalandozások és megtapasztalások szervezőjérendezője* vagyok, Barcelona csodálója, szerelmese – és ezt az életérzést szeretném közölni mindenkivel, aki nyitott rá. A célcsoport igen széles: nemzetközi szintér (kb 75% magyar, 25% mindenholonnan máshonnan), így a túrák is több nyelven futnak, és persze életkor szerint is változatosan – a legfiatalabb, fél éves, gyerekekülésben, babakocsiban ülő

kalandozótól a legidősebbekig; a 83 éves nagypapa és a 78 éves nagymama párosáig – családok, baráti társaságok, párok, háromgenerációs csoportok. Széles skálán mozgó mindennapok. Izgalmas nekik, izgalmas nekem, az interakciók segítik a témák gördülését, a csoport érdeklődési körének megfelelően.

Pedagógusnak hivatalosan nem tanultam, de már a Közgázon „tanárnak álltam”, amikor a Studium Generale diákszervezet tagja lettem, hogy a privát tanításban visszaadhassam azt a sok jót, azt a sok pozitív energiát és tudást, amivel ők engem a felvételi előtt segítettek. Az egyetem után is folytatódott ez a privát tanítás, így tíz éven át ez lett a „kiegészítő munkám” A 2010-es kiköltözés után már csak barátok gyermekeivel foglalkoztam, hisz időm erre

megrítkult, egy idegen országban kellett helyt állnom, ahol nem beszéltem a nyelvet; munkát keresnem, albérletet keresnem, egy új nyelvet megtanulnom. Már a második héten „idegenvezettem” a számomra szinte még ismeretlen katalán fővárosban. Ez az, ami mára vállalkozássá fordított ki. A pályám választott engem, nem én őt. Hétfégi hobbiból két év alatt a város bemutatása a fő munkámmá vált.

Az úgynevezett *idegenvezetést* sosem szerettem. Mindig unalmasnak hatott maga a szó, ahol az ember

hallgat egy monológot, amelyből általában nem marad meg semmi. Csak sétál körbe-körbe birka módjára, követve egy esernyőt. Én kifejezetten szerettem volna azt meghonosítani, hogy a vendégeim szeressenek bele a városba, behatóan ismerjék meg a katalán/spanyol történelmet (még akkor is, ha csak pár órában, felszínesen kapargatjuk), de mindenről legyen egy kis tudásuk, lássák és értsék meg, hogy mi veszi őket körül. Hogy miért van a függetlenségi törekvés, milyen mozgalmakat jelképeznek a zászlók, miért van annyi sárkány, miért lépdelünk egész nap virágos dekoráción, és hogyan történt, hogy a város legértéktelebbe telke Gaudi keze által vált a világ leglátogatottabb helyévé. Mindezt egy történetmesélés formájában, humorral/viccekkel megtűzdelve úgy átadni, hogy a belvárosi populáris turizmustumultusból egy nagyon szerethető, autentikus város, az igazi Barcelona képe szülessen meg.

És összejött. Kis csoportokkal, barátokkal indultak e kalandozások, rengeteg visszajelzést kaptam tőlük. Annyi kellett hozzá, hogy türelemmel álljak minden csoporthoz,

minden embertípushoz, felmérjem, mire van szükségük, és azt milyen csatornán tudom velük úgy közölni, hogy estére azt mondhassák: olyan élménnyel gazdagodtak, amely nem mindennap jön velük szembe. A pedagógiai tartalmat az emberismeretben, a türelemben, a figyelemben, a személyre szabott kommunikációban, a csatornák helyes megválasztásában látom. Nem

szeretnék közhely-parádéba kezdeni, de valóban hivatásnak fogom fel a tevékenységemet. Nem sietem el. Nem menekülök belőle.

A legfontosabb mindig a vendég és az ő emelkedett energiaszintje, a szuper élmény igénye. Ezért bárhogy is emlegeti a szakzsargon a különböző képzéseket és kötelező jellemvonásokat ehhez a munkához, én csak úgy hívom: szorgalom és elköteleződés.

Vegyünk például egy családot. Megérkeznek egy síró gyermekkel, deréktáji idegi becsípődéssel bringatúrára. A gyermek sír. Anyu pattanásig feszült, és aggódik. Apu emiatt teljesen frusztrált. Minden figyelem arra megy, hogy a gyermekkel mi történik, ami érthető. De talán a probléma nem annyira mély, ezért teszek egy próbát. A gyerek bringáját elektromos (üléssel) rollerre cserélem, ami úgy néz ki, mint egy úrhajó. Hirtelen eltűnik az idegbeccsípődés (legalábbis enyhül), hisz a roller egy úrhajó, és 25 km/órával megy, és tök menő. A gyerek rallizik, anyu megnyugszik, és apu is visszatér. Ezen a ponton a csapat végre „megérkezik” igazából, és indulhat a térképezés, a városi kalandozás. Csodálatos napot tudhatnak maguk mögött – úgyhogy befoglalják egyből a második napjukat is.

A fenti történetben a kiinduló probléma csak egy abból a millió esetből, amellyel nap mint nap kell megküzdeni, és amelyre gyors megoldások kellene. Például valaki nem tud biciklizni, és rendre elesik, vagy rákezd az eső, és mindenki megrémül, vagy emberek reggel 11-kor félrészezen érkeznek a tűrára stb. De említhetném azokat a helyzeteket is, amikor Vállalati Nagyfőnök Vagyok Úr vagy mr. Polgármester Úr megérkezik sokadmagával, és képtelen levetni a dominanciát és átadni az irányítást, nekem pedig azzal

megy el egy órám, hogy le-törjem a szárnyait – udvariasan, de keményen –, hogy ti. ma nem ő irányít, mert nem ismeri a környe-

zetet, nem ismeri a várost, nem ismeri az iteni bringázós szabályokat és szokásokat. Amikor végre mindenki megérti, hogy hát-radólhat, akkor indul az igazi kalandozás, és mindenkiről kiderül, hogy ember. És mint ilyen „gyerekes” játékokban is szívesen részt vesz.

Az előbb felsorolt esetek mind igényelnének akár előképzést, de van, hogy az ember ott tanulja meg a leckét. Általában egy probléma felbukkanása esetén az ember leblokkol, és nem egyszer rossz döntést is hozhat. Valószínűleg a turisztikai végzettségűek mind tanulják ezt (mi másra lenne az iskola, ugye?), az a kérdés, vajon tudják-e alkalmazni.

Én nevelem a vendéget, a vendég nevel engem. Én rengeteg pozitív energiát adok nekik, és ők is rengeteg pozitív energiát adnak nekem. Ez egy spirál, amelyben, ha nem jól alakul, lehet nagyon gyötrődni, de ha a helyzetet kezelni tudjuk (megtanuljuk, hogyan), akkor egy nagyon kellemes vibráció alakul ki, egy burok, amelyen belül immáron

mindenki barát, és úgy gondol a közös élményeinkre mint élete egyik szuper napjára, ahova egyszer majd visszatér, és ismét.

Az iskolában mindent el lehet olvasni, mindenből le lehet vizsgázni, de igazán a való életben látja/tapasztalja a vezető a tanultakat, nem mindig tudja nélkül egyből alkalmazni is. Utána pedig csak a gyakorlat az, ami edzi az embert. Ha oktató lennék, mindenképpen több helyzetgyakorlatot javasolnék. A sikeres megoldások: játékos feladatok, interakciók, a csoporttagok teljes bevonása, a figyelmük felkeltése és terelese, egymásra hangolódás, kérdezz-felelek attitűd. Szeretném, hogy érdekelje őket. Szeretném, hogy eszükbe jusson a régi történelemórán tanult anyag. Mindenhez van láb-jegyzetes viccelődés, hogy jobban megragadjon, és tudják kötni valamihez. Képekkel illusztrálok, mondhatni, több agyi területet próbálok mozgatni.

A különböző csoportok különböző módon kapcsolódnak hozzám, időben eltérő a figyelmük. De előbb-utóbb mindenki figyelme megvan, és folyamatosan fent szeretném tartani az érdeklődést. Így keletkezett a mottó: „Vendégként érkezel, barátként távozol!”

—

SZIMLER BÁLINT

a *Fekete pont* című film rendezője

A Színház- és Filmművészeti Egyetem film-rendező szakán végeztem Enyedi Ildikó osztályában. Azóta rendezőként dolgozom, de annak megannyi formája, megnyilvánulása van – a videóklipektől a dokumentum- vagy

amikor Vállalati Nagyfőnök Vagyok Úr vagy Mr. Polgármester Úr megérkezik

játékfilmekig, de akár a TV-műsorig – ezért minden munkának másképpen lehetne meghatározni a célcsoportját. Ezzel együtt, bármi legyen is a mű, mindig abban bízunk, hogy mindenkinek szól. Hogy a művészi aspektusa miatt mindenképpen előremutató, társadalmilag érvényes vagy érdekes gondolatok motiválják, s így valamiképpen morális feltételekhez kötött.

Mindig is a kreatív dolgok vonzóak, és ehhez társul egyfajta idealizmus és tettvágy, amely nem fogadja el a rosszul működő dolgokat, és olyan világot szeretne teremteni, ahol egyenlően és békességben tudnak élni az emberek. Úgy tudnám leírni, hogy amikor besétálok egy régi elhagyott épületbe, akkor abban perspektívát látok; az jut eszembe, hogy milyen módon lehetne felújítani, az emberek számára kedvezően felhasználni, megtölteni élettel, és egyben új életet adni az épületnek is úgy, hogy megőrizzük a múltját és a történetét. Azok az üres épületek motiválnak a leginkább, amelyeket meg kell menteni vagy újra kell építeni; a kérdések, amelyek válaszként kiálltanak, hiányosságok, amelyeket ki kell pótolni. Ilyen értelemben a művészetnek is van számomra pedagógiai szerepe. Azért választottam végül a filmművészetet, mert úgy éreztem, minden művészeti ágat magában foglal valamilyen módon, és a zene után ennek a művészeti ágak van a legnagyobb társadalmi hatása.

A művészi megnyilvánulás mindenképpen nagy felelősség: egy-egy filmélmény szerintem ugyanúgy be tud épülni a nézők világlátásába, életről alkotott képébe vagy akár a személyiségébe, mint egy találkozás egy emberrel. Éppen ezért fontos

számomra, hogy olyan kérdésekre és gondolatokra hívja fel a figyelmet, amelyek érzékenyítenek, kaput nyitnak új világok felé, vagy a sajátunkat segítenek értelmezni, feldolgozni – ami pozitív irányba tereli a gondolkodást. A legkegyetlenebb jeleneteket mutató filmnek is az egészséges érzelmeket kell megerősítenie a nézőben, különben rettentő rossz filmet nézünk, feltételezhetően pszichés defektekkel küzdő rendezővel.

Mi az az öt fő tevékenység, amit munkám során végzek?

- **Írás, másképpen plafonnézés.** Mindent kizárni, elmerülni a gondolataimban, és órákon keresztül ötletelni; történetet szerkeszteni, képeket látni magam előtt, jeleneteket kitalálni, majd elkezdni papírra vetni, amit elképzelek. Végtelen türelem kell az íráshoz.
- **Emberekkel kapcsolatot teremteni és kapcsolatban lenni.** Emberileg kezelni a személyes érzelmeket és a csoportdinamikát. Vezetőnek lenni, mégis társakként kezelni mindenkit, egyben hatékony szervezetet működtetni. Mindenkit meghallgatni, mégis a saját víziómat – amelyre mindenki épít – végigvinni. A művészi elképzeléseket összehangolni.
- **Az önbizalom egészséges szintjét megtalálni.** A kreatív folyamat közben folyton megkérdőjelezni minden lépésedet, de közben magabiztosan képviselni az elképzelésed. Nem szabad túlzottan elbizonytalanodni, de fontos kívülről is

látni, amit csinálsz. Ehhez szükség van arra, hogy megkérdőjelezd, valóban jó-e, sőt, fel kell ismerni és el kell fogadni, ha nem az. Szabadnak kell lenned ahhoz, hogy változtatni tudj.

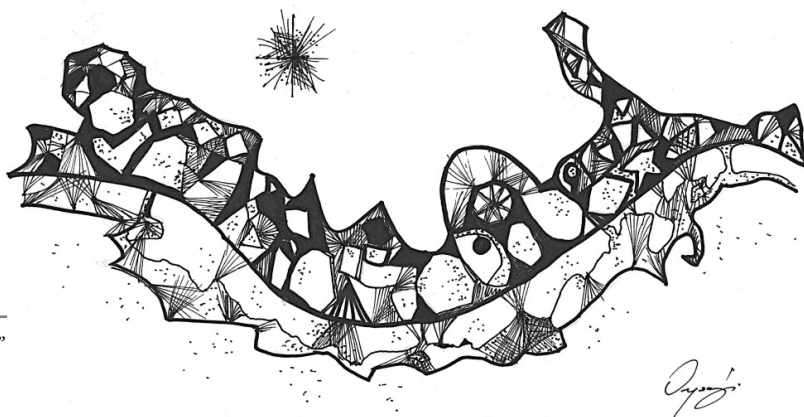
- **Bátorságot építeni, hogy kirakd magad a világ elé.** Az alkotás egyik legnehezebb, ugyanakkor legérdekesebb folyamata, amikor el kell engedni azt, amin akár évekig dolgozott az ember – a kreatív folyamat szerelemgyerekét kiengetni a világba. Ezzel vállalva azt is, hogy mindent a fejedhez vágnak, és teljesen lerombolják az önbizalmad – vagy épp ellenkezőleg, meg kell tanulni egészségesen feldolgozni a rád zúduló pozitív visszajelzéseket.

Leginkább a közös munka – a sok ember és a különböző helyzetek kezelése – az, ami pedagógiai attitűdöt igényel. Nekem azonban nem volt ilyen típusú képzésem, és nem is elsősorban a gyakorlat során sajátítottam el ezt. Mivel emberi kapcsolatokról van szó, sok múlik a rendező személyiségén és kiegyensúlyozottságán, hiszen ő teremti meg a hangulatot, és mutat példát a stáb

számára. Ha a rendező kiegyensúlyozott, akkor a neki megfelelni vágyó stábtagek is azok lesznek. Másrészt a rendező maga választja ki a vezető stábtagekat, így természetes módon kiszűrődhetnek azok, akik nem illenek a csapatba. Ezenkívül a színészekkel való munka ilyen. A színészek érzelmileg sebezhetőek egy-egy szerep megformálása közben – a kamerák kereszttüzében kerülnek át egy másik lélekállapotba –, ezért nagyon érzékeny helyzet alakul ki színész és rendező között. A színészek esetében a folyamatos figyelem és megerősítés a fontos, mintha fogná az ember a kezüket, biztosítani kell őket arról, hogy ha elesnének, akkor elkapjuk őket. A stáb esetében pedig az a fontos, hogy mindenki meghallgattassék, hogy érzék is azt, ami valóban úgy van: hogy fontosak és nélkülözhetetlenek

ha elesnének,
akkor elkapjuk őket

a munkában, és ha bármilyen baj van, el tudják mondani. A filmszakmában nincsenek szakszervezetek. Mivel mindenki szabadúszó, nincsenek igazi védőhálók, nehéz az érdekeiket érvényesíteni, ezért egymásra kell támaszkodni. Rettentő fontos a közösség. De egy-egy produkcióban mindent befolyásolhat a rendező is; hogy egy forgatóson hogy óvja meg a stábját a kitétségétől.

„Hálózatok”

Signature